

KARTLEGGING AV TREKKFUGL I SANDBLÅST- GAUSTADVÅGEN

Ola Ragnar Gjøra & Arnstein Gjeldnes

© BirdLife Møre og Romsdal

E-post: ola.ragnar.gjora@gmail.com

Rapport til: Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Publikasjonstype: Digitalt dokument (PDF)

Forsidebilde: Havelle i Sandblåstvågen, Hustadvika 5. november 2024. Foto Ola Ragnar Gjóra

Feltarbeid: Ola Ragnar Gjóra, Arnstein Gjeldnes og Øyvind Gjeldnes

Prosjektleder: Ola Ragnar Gjóra

Anbefalt referanse: Gjóra, O.R. & Gjeldnes, A. 2024. Kartlegging av trekkfugl i Sandblåst-Gaustadvågen. Rapportserie BirdLife Møre og Romsdal nr. 8-2024. 29 s.

ISBN: 978-82-93893-19-6

Utsikt mot vestsiden av Gaustadvågen. Foto Ola Ragnar Gjóra

SAMMENDRAG

Sandblåst-Gaustadvågen naturreservat i Hustadvika kommune har vært et av fylkets viktigste våtmarksområder. Det har hatt internasjonal verdi og har derfor også fått status som Ramsar-område. BirdLife Møre og Romsdal har i år kartlagt trekkfugl i området, på oppdrag for Statsforvalteren i Møre og Romsdal. Prosjektet er en oppfølging av tidligere inventeringer, utført i 1974 (Gjerde 1974) og i 1975 (Gjerde 1975). Kartleggingen har bestått av 6 feltdager i vår og 12 dager på høsten. Gaustadvågen ble kartlagt med kikkert og teleskop fra to utsiktspunkter som til sammen dekker vannspeilet. I Sandblåstvågen ble det også benyttet teleskop fra tre tellepunkter med god oversikt over vågen. I tillegg ble det gått til fots langs kanaler og grasmark.

Hekkefuglkartleggingen i Sandblåst-Gaustadvågen, utført i 2023 av Øyvind og Arnstein Gjeldnes, viste at antall hekkende fugler i reservatet var kraftig redusert sammenlignet med tilsvarende kartlegging gjort i 1975 og i 2010 (Gjeldnes mfl. 2024). Forventningene til årets trekkfuglkartlegging var derfor ikke store. Likevel viste våre tellinger at en god del fuglearter har økt i antall i løpet av de siste 50-åra. Dette gjelder først og fremst andefugler. Endringene kunne vi se både vår og høst. Totalt registrerte vi 19 arter andefugl i 2024. I 1974 og 1975 ble det sett 14 andearter. Nye av året er kanadagås, knekkand, snadderand, havelle, svartand og laksand. Eneste andefugl som vi ikke fikk sett i 2024 sammenlignet med kartleggingen 1974-1975, var ærfugl.

For måker og vadere har utviklingen vært tydelig negativ. De fem vanligste måkeartene var fortsatt å finne næringssøkende på mudderbankene i Sandblåstvågen, men i mindre antall enn for 50 år siden. I år var det sjelden store flokker å se. Små flokker på 10-20 individer kunne sees på noen av takseringsdagene. På 70-tallet var det ved flere anledninger observert flokker med over 1000 individer. Til sammenligning telte største gråmåkeflokk i år 90 stk. Verst har det likevel gått med vaderbestanden. For 50 år siden kunne Gjerde registrere 26 ulike vaderarter. I år var det bare 19 arter å se. I tillegg til at flere arter ikke ble sett i år, var antall individer kraftig redusert. På vårtrekket var det stort sett små grupper på 1-3 individer å se i Sandblåstvågen. Bare unntaksvis ble det sett mer enn 10 individer av heilo og vipper. Tilsvarende tall for i 1974 var 61 heilo og 74 vipper.

Høst-trekket skulle gi enda større forskjeller. Selv om vi fikk sett en flokk på 100 brushaner ved Gaustadvågen, var dette bare halvparten av maksimumsantall brushaner fra august 1974. Høsten 1974 opptrådte det enkelte uker hundretalls heilo, sandlo, myrsnipper og dvergsnipper i reservatet (Gjerde 1974). Vårt makstall av myrsnipper var 22 mot 330 i 1974. Vipper og rødstilk registrerte vi i år bare som enkeltindivid eller i små flokker.

En vader som ser ut til å ha greid å opprettholde en brukbar bestand er enkeltbekkasin. Gjennomsnittsantallet ble i høst anslått til 11. Selv om dette er en halvering fra 1974, har denne arten holdt seg relativt sett bra sammenlignet med andre vadere. Bare en vaderart ble sett høsten 2024, som ikke ble observert i 1974. En flokk med tre tundrasnipper ble sett den 22. august. Ellers ble arter som polarsnippe, svømmesnippe, dobbeltbekkasin, småspove,

sandløper, temmincksnipe, dvergsnipe og tundralo ikke sett i år. Et søk på www.artsobservasjoner.no viser riktignok at noen av disse artene en sjelden gang fortsatt kan forekomme i reservatet, og opptrer fremdeles uregelmessig der.

Tundrasnipe, en vaderart, som ikke ble registrert i reservatet under kartleggingen på 70-tallet. Foto Ola Ragnar GjØra

INNHOOLD

1.	INNLEDNING	6
2.	MATERIALER OG METODE	7
3.	RESULTAT	10
3.1	Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen våren 2024	10
3.2	Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen våren 1975	12
3.3	Bestandsendringer	13
3.4	Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen høsten 2024	16
3.5	Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen høsten 1974	19
3.6	Bestandsendringer	22
4.	DISKUSJON.....	26
5.	TAKK.....	28
6.	REFERANSER.....	29

1. INNLEDNING

Sandblåst-Gaustadvågen ble formelt opprettet som naturreservat i mai 1988. Åtte år senere, i 1996, fikk reservatet status som Ramsarområde. Det betyr at våtmarksområdet har stor internasjonal verdi. I 2023 ønsket Statsforvaltaren i Møre og Romsdal å få et oppdatert kunnskapsgrunnlag om hekkefuglbestanden i Sandblåst-Gaustadvågen i Hustadvika kommune. Resultatet av denne kartleggingen var nedslående. Inventeringen viste at antall hekkende våtmarks-fugler var redusert med over 80% i løpet av de siste 50 år (Gjeldnes mfl. 2024). I dag hekker bare et fåtall arter i området, og det ble konkludert med at reservatets verdi som hekkelokalitet er liten. På bakgrunn av dette nedslående resultatet, ønsket Statsforvaltaren i Møre og Romsdal å få kunnskap om reservatets verdi som rasteplass for trekkende fugler. BirdLife Møre og Romsdal ble forespurt om å gjennomføre en slik kartlegging. Vi takket ja til oppdraget, og prosjektgruppa var i gang med feltarbeidet den 21. april. Kartleggingen foregikk over to perioder. Den første perioden bestod av fem takseringsdager fra april til slutten av mai. Periode to startet i begynnelsen av august og varte til midten av november. Denne rapporten oppsummerer resultatet av årets kartlegging. I tillegg sammenlignes våre data med tilsvarende kartlegging gjennomført av Øyvind Gjerde sommer og høst 1974 og våren 1975.

Den sterkt trua berganda er heldigvis ennå mulig å se på høsttrekket i Gaustadvågen. Foto Ola Ragnar GjØra

2. MATERIALER OG METODE

Som utgangspunkt for våre takseringer ble feltrapportene til Ø. Gjerde fra midten av 70-tallet studert grundig (Gjerde 1974) og (Gjerde 1975). Gjerde sine notater, som i sin tid ble skrevet på skrivemaskin, lister opp ukentlige maksverdier av de ulike fugleartene gjennom hele trekkdagen fra siste del av mars til slutten av november. For at vårt arbeid skulle bli sammenlignbart, var det derfor naturlig å legge opp feltarbeid etter noenlunde samme mal som for 50 år siden. Selv om vi hadde begrensede ressurser, tok vi sikte på ukentlige kartlegginger gjennom den viktigste trekkdagen som strekker seg fra april – mai og fra august – november. Det ble gjennomført seks tellinger på våren og 12 tellinger fra august til første del av november. All taksering ble gjort på fjære sjø. I tillegg ble det tatt hensyn til været. Det var oppholdsvær og moderat vind under hele takseringsarbeidet. Vi prioriterte å være to taksører under de fleste av takseringene. Dette for å være sikker på å få med alle fuglene. Dette gjelder særlig Gaustadvågen om høsten, da det er svært store mengder andefugler der, og det er lett å feilbedømme antallet om man er alene. Dette har ført til litt færre takseringer enn budsjettet, men vi mener kvalitet er viktigere enn kvantitet.

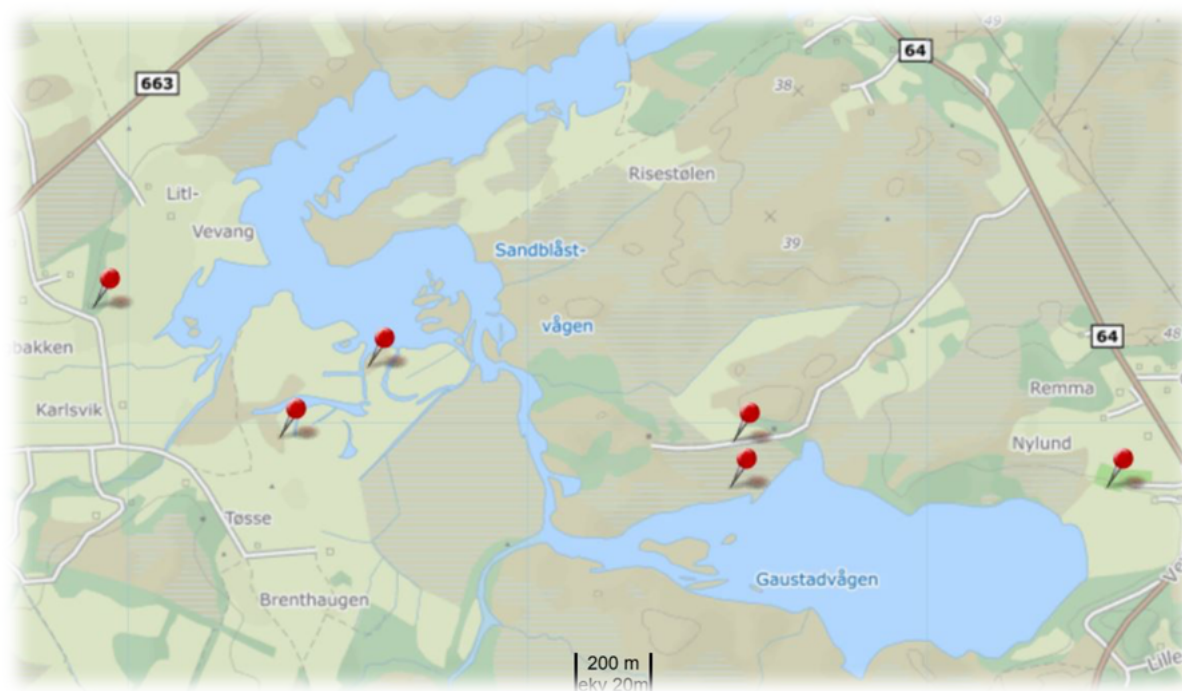
Øyvind Gjerde bodde i Sandblåstvågen under takseringsperiodene på midten av 70-tallet. Han foretok daglige tellinger og maksantallet for hver fugleart i løpet av en 5-dagersperiode ble brukt som datagrunnlag. Våre data er basert på et ukebesøk slik at det kan antas at vi mistet en del fugler. Arter som raster i korte perioder, fra en til to dager før de flyr videre, kan bli oversett når kartleggingen blir gjennomført ukentlig og ikke daglig. For å motvirke disse svingningene ble det regnet ut gjennomsnittsverdier for hver periode.

Rapporten vil ikke gi en utfyllende beskrivelse av Sandblåst-Gaustadvågen som fuglereservat. Det vises til Gjeldnes sin rapport fra 2023, som kan leses på

https://www.nofmr.no/images/oum-rapporter/BirdLife_MR_2024-3_Sandblast-Gaustadvagen.pdf

Under feltarbeidet ble det brukt faste tellepunkter. Observasjonspunktet ved gapahuken på østsiden av Gaustadvågen ble ikke brukt, da skogen foran utsiktspunktet har vokst seg høy og dekker utsikten til vannspeilet. Vi valgte derfor å flytte tellepunktet nordover til Gaustad kapell. Herfra hadde vi god oversikt over store deler av vågen. I tillegg kjørte vi ned til Rokstrandhågen. Da fikk vi dekket den delen av vannet som ikke kunne sees fra kapellet. I slutten av telleøkta gikk vi ned mot vannkanten for å få oversikt over eventuelle vadere som rastet ved de små holmene i vestenden av Gaustadvågen. Tidsmessig tok arbeidet mellom 1,5 – 2 timer.

Sandblåstvågen ble først kartlagt med teleskop fra informasjonsplakaten ved Solli. Selv om det er store avstander ned til reservatet gir observasjonspunktet god oversikt over vågen. De største fuglene kan artsbestemmes herfra. For å få nøyaktig oversikt måtte vi legge inn to observasjonspunkt til. Ett av disse var ved tuftene på Ershågen, en liten høyde med brukbar oversikt mot nord-øst. Derfra flyttet vi oss nordover langs traktorveien mot Sør-Morøya. Herfra ble det observert med kikkert/teleskop for å dekke kanaler og grunnvannsområder. Avstanden ned til næringssøkende vadere ble derfra så kort at de med letthet kunne artsbestemmes. På turen tilbake ble det søkt litt i og langs fuktig terreng, med tanke på å finne bekkasin og andre rastende vadere som holder til i litt høyere vegetasjon. Hele runden i Sandblåstvågen tok ca. 2,5 time.

Figur 1. De røde pilene viser årets takseringspunkter i Gaustadvågen og Sandblåstvågen.

Parallelt med vårt feltarbeid ble det i juli satt i gang et omfattende arbeid med å digitalisere Øyvind Gjerde sine notater fra 1974 og 1975. Resultatet ble to rapporter som kan leses på BirdLife Møre og Romsdal sin hjemmeside https://www.nofmr.no/images/oum-rapporter/Gjerde_1974_Gaustad-Sandblostva%CC%8Agen_h%C3%B8st_1974.pdf og https://www.nofmr.no/images/oum-rapporter/Gjerde_1975_Gaustad-Sandblostva%CC%8Agen_va%CC%8Ar_1975.pdf

I tillegg fikk vi låne gamle notatbøker fra 70- og 80-tallet som Øyvind Gjeldnes har tatt vare på. Disse bøkene stammer fra den gamle «fuglehytta» som tidligere stod på nordsiden av Gaustadvågen. Bøkene inneholder blant annet observasjoner av sjeldenheter som dvergsvane og taffeland. Disse ble lagt inn i www.artsobservasjoner.no.

Oversikt over utført takseringsarbeid våren 2024

Dato	Kartlagt av
21. april	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
27. april	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
10. mai	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
16. mai	Ola Ragnar Gjøra
25. mai	Ola Ragnar Gjøra, Arnstein Gjeldnes og Øyvind Gjeldnes
29. mai	Arnstein Gjeldnes og Øyvind Gjeldnes

Oversikt over utført takseringsarbeid høsten 2024

Dato	Kartlagt av
4. august	Ola Ragnar Gjøra
12. august	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
22. august	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
29. august	Ola Ragnar Gjøra
5. september	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
14. september	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
19. september	Arnstein Gjeldnes
24. september	Ola Ragnar Gjøra
29. september	Ola Ragnar Gjøra
4. oktober	Arnstein Gjeldnes
26. oktober	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes
5. november	Ola Ragnar Gjøra og Arnstein Gjeldnes

3. RESULTAT

Våre feltnotater er gjengitt i tabell 1-3 og 7-9. Tabell 4-6 og 10-12 viser Øyvind Gjerde sine observasjoner fra samme tidsrom for ca. 50 år siden. Gjennomsnittsverdien ble regnet ut på grunnlag av disse data, og verdiene forteller hvordan bestanden av trekkfugler i reservatet har endret seg de de siste 50-åra. Våre observasjoner ble fortløpende lagt inn i www.artsobservasjoner.no.

3.1 Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen våren 2024

Tabell 1 - Andefugl, dykkere, skarver, hegrer, trane og hønsfugler. (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	21.4	27.4	10.5	16.5	25.5	29.5
Sangsvane	5 (1)	1 (1)	-	-	-	-
Grågås	1 (6,5)	-	-	2 (6,5)	36 (6,5)	-
Kanadagås	4 (3,3)	-	-	4 (3,3)	2 (3,3)	10 (3,3)
Gravand	-	-	-	-	2 (0,3)	-
Stokkand	14 (18,8)	17 (18,8)	7 (18,8)	15 (18,8)	25 (18,8)	35 (18,8)
Stjertand	-	-	-	-	1 (0,17)	-
Skjeand	-	-	-	-	4 (0,7)	-
Brunnakke	-	2 (0,8)	-	3 (0,8)	-	-
Krikkand	7 (4,8)	20 (4,8)	2 (4,8)	-	-	-
Knekkand	-	-	-	-	2 (0,3)	-
Toppand	12 (5,2)	-	5 (5,2)	4 (5,2)	4 (5,2)	6 (5,2)
Kvinand	14 (9)	20 (9)	8 (9)	9 (9)	3 (9)	-
Laksand	-	-	-	-	4 (0,8)	1 (0,8)
Siland	-	-	2 (3)	4 (3)	12 (3)	-
Gråhegre	1 (2,2)	2 (2,2)	1 (2,2)	6 (2,2)	2 (2,2)	1 (2,2)
Trane	4 (13)	5 (13)	9 (13)	-	45 (13)	15 (13)
Vaktel	-	-	-	-	-	1 (0,17)

Tabell 2 - Måker (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	21.4	27.4	10.5	16.5	25.5	29.5
Hettemåke	1 (3,3)	11 (3,3)	5 (3,3)	2 (3,3)	-	1 (3,3)
Fiskemåke	41 (35,7)	77 (35,7)	16 (35,7)	58 (35,7)	20 (35,7)	2 (35,7)
Gråmåke	6 (8,2)	-	3 (8,2)	23 (8,2)	-	17 (8,2)
Svartbak	30 (17)	-	-	22 (17)	15 (17)	35 (17)
Sildemåke	-	-	2 (3,6)	7 (3,6)	3 (3,6)	10 (3,6)

Tabell 3 - Vadefugler (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	21.4	27.4	10.5	16.5	25.5	29.5
Tjeld	1 (2)	1 (2)	-	2 (2)	5 (2)	3 (2)
Sandlo	-	-	2 (0,3)	-	-	-
Heilo	8 (4,5)	17 (4,5)	-	-	2 (4,5)	-
Vipe	8 (7,2)	7 (7,2)	12 (7,2)	6 (7,2)	10 (7,2)	-
Skogsnipe	-	-	-	1 (0,17)	-	-
Strandsnipe	-	-	-	-	-	1 (0,17)
Rødstilk	-	4 (2,2)	7 (2,2)	1 (2,2)	-	1 (2,2)
Sotsnipe	-	-	-	-	-	-
Gluttsnipe	-	-	1 (0,5)	2 (0,5)	-	-
Svarthalespove	-	5 (2,6)	1 (2,6)	-	-	10 (2,6)
Storspove	2 (2)	5 (2)	3 (2)	1 (2)	1 (2)	-
Enkeltbekkasin	6 (1,2)	1 (1,2)	-	-	-	-

3.2 Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen våren 1975

Tabell 4 - Andefugl, dykkere, skarver, hegrer, trane og hønsfugler. (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	20.4	25.4	10.5	16.5	25.5	29.5
Grågås	4 (2)	6 (2)	-	-	-	-
Gravand	13 (21,7)	29 (21,7)	18 (21,7)	21 (21,7)	18 (21,7)	31 (21,7)
Stokkand	17 (10,5)	12 (10,5)	11 (10,5)	10 (10,5)	11 (10,5)	2 (10,5)
Stjertand	1 (0,17)	-	-	-	-	-
Skjeand	-	-	-	2 (0,3)	-	-
Brunnakke	-	3 (1,7)	-	4 (1,7)	2 (1,7)	1 (1,7)
Krikkand	37 (20,2)	32 (20,2)	19 (20,2)	15 (20,2)	11 (20,2)	7 (20,2)
Bergand	-	-	-	2 (0,3)	-	-
Kvinand	10 (3,8)	12 (3,8)	-	1 (3,8)	-	-
Siland	9 (11,2)	20 (11,2)	10 (11,2)	9 (11,2)	8 (11,2)	11 (11,2)
Gråhegre	19 (5,6)	3 (5,6)	1 (5,6)	3 (5,6)	3 (5,6)	5 (5,6)

Tabell 5 - Måker (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	20.4	25.4	10.5	16.5	25.5	29.5
Tyvjo	-	-	-	-	-	1 (0,17)
Hettemåke	8 (9,5)	7 (9,5)	4 (9,5)	12 (9,5)	16 (9,5)	10 (9,5)
Fiskemåke	500 (435)	400 (435)	550 (435)	550 (435)	260 (435)	350 (435)
Gråmåke	9 (15,7)	16 (15,7)	20 (15,7)	15 (15,7)	10 (15,7)	24 (15,7)
Svartbak	20 (42,2)	35 (42,2)	31 (42,2)	55 (42,2)	60 (42,2)	52 (42,2)
Sildemåke	1 (2,5)	2 (2,5)	3 (2,5)	3 (2,5)	5 (2,5)	1 (2,5)
Polarmåke	1 (0,5)	-	1 (0,5)	-	-	1 (0,5)

Tabell 6 - Vadefugler (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	20.4	25.4	10.5	16.5	25.5	29.5
Tjeld	52 (46,5)	52 (46,5)	31 (46,5)	52 (46,5)	36 (46,5)	56 (46,5)
Sandlo	11 (19)	11 (19)	20 (19)	25 (19)	33 (19)	14 (19)
Heilo	36 (28,8)	61 (28,8)	20 (28,8)	19 (28,8)	20 (28,8)	17 (28,8)
Vipe	50 (57,5)	54 (57,5)	70 (57,5)	74 (57,5)	56 (57,5)	41 (57,5)

Tabell 6 fortsetter

Art/dato	20.4	25.4	10.5	16.5	25.5	29.5
Myrsnipe	7 (10,5)	9 (10,5)	9 (10,5)	16 (10,5)	17 (10,5)	5 (10,5)
Temmincksnipe	-	-	-	2 (0,33)	-	-
Strandsnipe	-	-	-	12 (6,2)	19 (6,2)	6 (6,2)
Rødstilk	26 (22)	16 (22)	9 (22)	25 (22)	28 (22)	28 (22)
Sotsnipe	-	-	1 (0,3)	1 (0,3)	-	-
Gluttsnipe	-	-		1 (0,17)	-	-
Svarthalespove	-	-	2 (0,8)	2 (0,8)	1 (0,8)	-
Lappspove	-	-	-	4 (0,7)	-	-
Storspove	19 (11,5)	17 (11,5)	30 (11,5)	1 (11,5)	1 (11,5)	1 (11,5)
Småspove	-	-	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,7)
Dobbeltbekkasin	-	-	-	-	1 (0,17)	-
Enkeltbekkasin	21 (8,3)	11 (8,3)	2 (8,3)	5 (8,3)	6 (8,3)	5 (8,3)
Brushane	-	-	-	4 (2,7)	4 (2,7)	8 (2,7)

3.3 Bestandsendringer

I tabellen nedenfor er bestandsdata for våren 1975 (Gjerde 1975) sammenlignet med årets kartlegging. Status på den norske rødlista for 2021: CR=kritisk truet, EN=sterkt truet, VU=sårbar, NT=nær truet. Endring: +=økning, 0=stabil, -=svak nedgang, --=klar nedgang, ---=sterk nedgang og X=forsvunnet.

Tabell 7 – Bestandsendringer fra 1975 - 2024

Art	Status	1975 (gj. snitt)	2024 (gj. snitt)	Endring
Sangsvane		0	1	+
Grågås		2	6,5	+
Kanadagås		0	3,3	+
Gravand		21,7	0,3	---
Stokkand		10,5	18,8	+
Stjertand	VU	0,17	0,17	0
Skjeand	VU	0,3	0,7	+

Tabell 7 fortsetter

Art	Status	1975 (gj. snitt)	2024 (gj. snitt)	Endring
Brunnakke		1,7	0,8	-
Krikkand		20,2	4,8	--
Knekkand	EN	0	0,3	+
Bergand	EN	0,3	0	X
Toppand		0	5,2	+
Kvinand		3,8	9	+
Laksand		0	0,8	+
Siland		11,2	3	--
Gråhegre		5,6	2,2	-
Trane		0	13	+
Vaktel	VU	0	0,17	+
Tyvjo	VU	0,17	0	X
Hettemåke	CR	9,5	3,3	-
Fiskemåke	VU	435	35,7	---
Gråmåke	VU	15,7	8,2	-
Svartbak		42,2	17	--
Sildemåke		2,5	3,6	+
Polarmåke		0,5	0	X
Tjeld	NT	46,5	2	--
Sandlo		19	0,3	---
Heilo	NT	28,8	4,5	--
Vipe	CR	57,5	7,2	--
Myrsnipe		10,5	0	X
Temmincksnipe		0,33	0	X
Skogsnipe		0	0,17	+

Tabell 7 fortsetter

Art	Status	1975 (gj. snitt)	2024 (gj. snitt)	Endring
Strandsnipe		6,2	0,17	---
Rødstilk	NT	22	2,2	--
Sotsnipe		0,3	0	X
Gluttsnipe		0,17	0,5	+
Svarthalespove	CR	0,8	2,6	+
Lappspove		0,7	0	X
Storspove	EN	11,5	2	--
Småspove	NT	0,7	0	X
Dobbeltbekkasin	NT	0,17	0	X
Enkeltbekkasin		8,3	1,2	--
Brushane	VU	2,7	0	X
Andefugler (antall arter)		10	14	+
Måkefugler (antall arter)		6	5	-
Vadefugler inkl. trane, vaktel og hegre (antall arter)		18	14	-
Sum arter		35	33	-

Data fra tabellen viser følgende tendens:

- Sammenlignet med undersøkelsene til Gjerde (1975) ble følgende fugler ikke observert på vårtrekket 2024: Bergand, tyvjo, polarmåke, myrsnipe, temmincksnipe, sotsnipe, lappspove, småspove, dobbeltbekkasin og brushane.
- Fugler observert våren 2024 med moderat til klar reduksjon i antallet sammenlignet med 1975: Brunnakke, gråhegre, hettemåke, gråmåke, storspove, rødstilk, stokkand, krikand, siland, svartbak, tjeld, heilo, vipe, rødstilk, storspove og enkeltbekkasin.
- Fugler observert våren 2024 med sterk reduksjon i antallet sammenlignet med 1975: Gravand, fiskemåke, sandlo og strandsnipe.

- Fugler observert våren 2024 med økning i antallet sammenlignet med 1975: Grågåås, stokkand, skjeand, kvinand, sildemåke, gluttsnipe og svarthalespove.
- Fuglearter observert våren 2024 som ikke ble registrert i 1975: Sangsvane, kanadagås, knekkand, toppand, laksand, trane, vaktel og skogsnipe.

3.4 Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen høsten 2024

Tabell 8 - Andefugler, dykkere, skarver, hegrer, trane og hønsefugler. (Gj.snitt i parentes)

Art/dato	4.8	12.8	22.8	29.8	5.9	14.9
Dvergdykker	-	-	-	-	-	-
Sangsvane	7 (29,6)	8 (29,6)	8 (29,6)	7 (29,6)	41 (29,6)	34 (29,6)
Kortnebbgås	-	-	-	-	-	-
Grågåås	238 (42)	90 (42)	70 (42)	48 (42)	60 (42)	-
Kanadagås	49 (68)	48 (68)	105 (68)	65 (68)	135 (68)	90 (68)
Gravand	-	-	-	-	1 (0,01)	-
Stokkand	104 (120)	119 (120)	131 (120)	142 (120)	285 (120)	240 (120)
Snadderand	-	-	-	-	-	-
Stjertand	3 (1,4)	-	2 (1,4)	2 (1,4)	2 (1,4)	3 (1,4)
Skjeand	-	-	-	-	2 (0,25)	1 (0,25)
Brunnakke	-	-	30 (70,4)	52 (70,4)	105 (70,4)	108 (70,4)
Krikkand	18 (48,3)	13 (48,3)	20 (48,3)	35 (48,3)	189 (48,3)	112 (48,3)
Bergand	1 (3,3)	2 (3,3)	6 (3,3)	6 (3,3)	7 (3,3)	2 (3,3)
Toppand	45 (39,4)	49 (39,4)	17 (39,4)	25 (39,4)	27 (39,4)	55 (39,4)
Kvinand	83 (79,2)	82 (79,2)	68 (79,2)	65 (79,2)	158 (79,2)	56 (79,2)
Havelle	-	-	-	-	-	-
Svartand	-	-	-	-	-	-
Siland	2 (2,1)	9 (2,1)	1 (2,1)	-	-	-
Storskarv	1 (1,25)	-	1 (1,25)	8 (1,25)	2 (1,25)	-
Gråhegre	4 (2,2)	3 (2,2)	3 (2,2)	8 (2,2)	-	3 (2,2)
Trane	2 (13,6)	12 (13,6)	12 (13,6)	55 (13,6)	4 (13,6)	4 (13,6)
Vaktel	-	1 (0,3)	2 (0,3)	1 (0,3)	-	-
Dvergdykker	-	-	-	-	1 (0,01)	-
Sangsvane	41 (29,6)	40 (29,6)	55 (29,6)	72 (29,6)	32 (29,6)	10 (29,6)
Kortnebbgås	13 (1,1)	-	-	-	-	-

Tabell 8 fortsetter

Art/dato	19.9	24.9	28.9	4.10	26.10	5.11
Grågås	-	-	-	-	-	2 (42)
Kanadagås	63 (68)	65 (68)	28 (68)	67 (68)	72 (68)	31 (68)
Gravand	-	-	-	-	-	-
Stokkand	50 (120)	42 (120)	23 (120)	215 (120)	48 (120)	40 (120)
Snadderand	-	-	1 (0,2)	1 (0,2)	-	-
Stjertand	-	-	-	3 (1,4)	-	2 (1,4)
Skjeand	-	-	-	-	-	-
Brunnakke	73 (70,4)	49 (70,4)	69 (70,4)	240 (70,4)	60 (70,4)	59 (70,4)
Krikkand	17 (48,3)	27 (48,3)	46 (48,3)	28 (48,3)	28 (48,3)	46 (48,3)
Bergand	3 (3,3)	1 (3,3)	2 (3,3)	9 (3,3)	1 (3,3)	-
Toppand	7 (39,4)	21 (39,4)	48 (39,4)	25 (39,4)	10 (39,4)	12 (39,4)
Kvinand	90 (79,2)	75 (79,2)	78 (79,2)	81 (79,2)	57 (79,2)	57 (79,2)
Havelle	-	-	-	-	1 (0,25)	2 (0,25)
Svartand	-	-	-	-	-	1 (0,01)
Siland	-	13 (2,1)	-	-	-	-
Storskarv	-	-	1 (1,25)	-	1 (1,25)	1 (1,25)
Gråhegre	-	2 (2,2)	2 (2,2)	-	-	1 (2,2)
Trane	62 (13,6)	4 (13,6)	-	8 (13,6)	-	-
Vaktel	-	-	-	-	-	-

Tabell 9 - Måker (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	4.8	12.8	22.8	29.8	5.9	14.9
Hettemåke	12 (2,75)	2 (2,75)	2 (2,75)	4 (2,75)	-	-
Fiskemåke	10 (9,75)	10 (9,75)	21 (9,75)	20 (9,75)	12 (9,75)	-
Gråmåke	18 (16,8)	5 (16,8)	11 (16,8)	15 (16,8)	30 (16,8)	-
Svartbak	11 (2,2)	1 (2,2)	1 (2,2)	5 (2,2)	-	-
Sildemåke	20 (2,25)	-	2 (2,25)	5 (2,25)	-	-
Hettemåke	-	-	-	-	-	13 (2,75)
Fiskemåke	17 (9,75)	-	-	20 (9,75)	-	7 (9,75)
Gråmåke	90 (16,8)	1 (16,8)	-	30 (16,8)	-	1 (16,8)

Tabell 9 fortsetter

Art/dato	19.9	24.9	28.9	4.10	26.10	5.11
Svartbak	-	-	-	8 (2,2)	-	-
Sildemåke	-	-	-	-	-	-

Tabell 10 - Vadefugler (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	4.8	12.8	22.8	29.8	5.9	14.9
Tjeld	2 (0,3)	-	-	2 (0,3)	-	-
Sandlo	20 (3,2)	-	5 (3,2)	2 (3,2)	8 (3,2)	-
Heilo	2 (3,2)	-	-	-	-	10 (3,2)
Vipe	3 (0,92)	-	-	-	3 (0,92)	4 (0,92)
Steinvender	-	-	1 (0,01)	-	-	-
Myrsnipe	1 (7,75)	-	-	-	22 (7,75)	18 (7,75)
Tundrasnipe	-	-	3 (0,25)	-	-	-
Grønnstilk	-	-	-	1 (0,25)	2 (0,25)	-
Skogsnipe	3 (0,25)	-	-	-	-	-
Rødstilk	13 (1,25)	1 (1,25)	1 (1,25)	-	-	-
Sotsnipe	-	-	-	-	-	1 (0,2)
Gluttsnipe	4 (3,25)	4 (3,25)	8 (3,25)	5 (3,25)	12 (3,25)	-
Lappspove	-	-	-	-	-	13 (3)
Storspove	1 (1,3)	-	7 (1,3)	1 (1,3)	-	-
Enkeltbekk.	1 (11)	-	28 (11)	7 (11)	-	21 (11)
Kvartbekk.	-	-	-	-	-	-
Brushane	3 (19,3)	100 (19,3)	45 (19,3)	1 (19,3)	6 (19,3)	-
Tjeld	-	-	-	-	-	-
Sandlo	3 (3,2)	-	-	-	-	-
Heilo	-	1 (3,2)	-	13 (3,2)	1 (3,2)	-
Vipe	1 (0,92)	-	-	-	-	-
Steinvender	-	-	-	-	-	-
Myrsnipe	7 (7,75)	20 (7,75)	18 (7,75)	3 (7,75)	-	4 (7,75)
Tundrasnipe	-	-	-	-	-	-
Grønnstilk	-	-	-	-	-	-
Skogsnipe	-	-	-	-	-	-

Tabell 10 fortsetter

Art/dato	19.9	24.9	28.9	4.10	26.10	5.11
Rødstilk	-	-	-	-	-	-
Sotsnipe	1 (0,2)	-	-	-	-	-
Gluttsnipe	2 (3,25)	2 (3,25)	2 (3,25)	-	-	-
Lappspove	5 (3)	9 (3)	4 (3)	5 (3)	-	-
Storspove	2 (1,3)	-	-	5 (1,3)	-	-
Enkeltebekk.	15 (11)	9 (11)	11 (11)	13 (11)	12 (11)	13 (11)
Kvartbekk.	-	-	-	-	-	1 (0,01)
Brushane	75 (19,3)	2 (19,3)	-	-	-	-

3.5 Kartlegging i Sandblåst-Gaustadvågen høsten 1974

Tabell 11 - Andefugl, dykkere, skarver, hegrer, trane og hønefugler. (Gj.snitt i parentes)

Art/dato	5.8	12.8	22.8	29.8	5.9	14.9
Horndykker	-	-			1 (0,25)	1 (0,25)
Storskarv	-	-	-	-	-	-
Sangsvane	-	-	-	-	-	-
Grågås	16 (16)	21 (16)	24 (16)	11 (16)	15 (16)	33 (16)
Kortnebbgås	-	-	-	-	-	-
Gravand	15 (1,75)	3 (1,75)	1 (1,75)	1 (1,75)	1 (1,75)	-
Stokkand	118 (133)	140 (133)	151 (133)	170 (133)	180 (133)	130 (133)
Stjertand	-	-	3 (1,2)	4 (1,2)	-	3 (1,2)
Brunnakke	7 (160)	13 (160)	69 (160)	150 (160)	275 (160)	300 (160)
Krikkand	42 (87)	50 (87)	135 (87)	80 (87)	235 (87)	90 (87)
Bergand	-	-	1 (3,4)	1 (3,4)	-	1 (3,4)
Toppand	-	-	-	-	-	-
Kvinand	1 (4,75)	-	-	-	2 (4,75)	-
Ærfugl	-	-	-	-	1 (4,3)	1 (4,3)
Siland	9 (6)	9 (6)	-	-	3 (6)	5 (6)
Gråhegre	3 (8,6)	14 (8,6)	7 (8,6)	31 (8,6)	13 (8,6)	5 (8,6)
Horndykker	1 (0,25)	-	-	-	-	-
Storskarv	-	-	-	-	-	-
Sangsvane	-	-	2 (12,5)	16 (12,5)	98 (12,5)	34 (12,5)

Tabell 11 fortsetter

Art/dato	19.9	24.9	29.9	4.10	26.10	5.11
Grågås	53 (16)	4 (16)	15 (16)	-	-	-
Kortnebbgås	-	-	-	-	2 (0,2)	-
Gravand	-	-	-	-	-	-
Stokkand	140 (133)	80 (133)	95 (133)	100 (133)	150 (133)	140 (133)
Stjertand	-	-	-	3 (1,2)	-	1 (1,2)
Brunnakke	360 (160)	179 (160)	160 (160)	155 (160)	210 (160)	47 (160)
Krikkand	50 (87)	180 (87)	60 (87)	45 (87)	70 (87)	3 (87)
Bergand	4 (3,4)	2 (3,4)	2 (3,4)	6 (3,4)	22 (3,4)	2 (3,4)
Toppand	2 (2,25)	6 (2,25)	4 (2,25)	5 (2,25)	8 (2,25)	2 (2,25)
Kvinand	3	-	8 (4,75)	8 (4,75)	27 (4,75)	8 (4,75)
Ærfugl	-	-	-	50 (4,3)	-	-
Siland	3 (6)	19 (6)	6 (6)	15 (6)	2 (6)	2 (6)
Gråhegre	2 (8,6)	4 (8,6)	-	19 (8,6)	4 (8,6)	1 (8,6)

Tabell 12 - Måker (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	5.8	12.8	22.8	29.8	5.9	14.9
Tyvjo	1 (0,25)	2 (0,25)	-	-	-	-
Hettemåke	31 (29,3)	30 (29,3)	33 (29,3)	47 (29,3)	20 (29,3)	13 (29,3)
Fiskemåke	400 (61)	68 (61)	90 (61)	100 (61)	-	-
Gråmåke	79 (108)	114 (108)	70 (108)	3 (108)	-	-
Svartbak	60 (15,2)	30 (15,2)	60 (15,2)	11 (15,2)	-	-
Sildemåke	1 (0,7)	-	-	1 (0,7)	1 (0,7)	3 (0,7)
Tyvjo	-	-	-	-	-	-
Hettemåke	26 (29,3)	30 (29,3)	37 (29,3)	30 (29,3)	55 (29,3)	-
Fiskemåke	21 (61)	43 (61)	9 (61)	-	-	-
Gråmåke	-	25 (108)	8 (108)	-	1000 (108)	-
Svartbak	-	15 (15,2)	1 (15,2)	-	5 (15,2)	-
Sildemåke	-	3 (0,7)	-	-	-	-

Tabell 13 - Vadefugler (Gjennomsnitt i parentes)

Art/dato	5.8	12.8	22.8	29.8	5.9	14.9
Tjeld	41 (9,8)	10 (9,8)	9 (9,8)	56 (9,8)	1 (9,8)	-
Sandlo	62 (29,3)	100 (29,3)	30 (29,3)	100 (29,3)	50 (29,3)	3 (29,3)
Tundralo	-	-	-	-	-	-
Heilo	10 (53)	15 (53)	21 (53)	25 (53)	30 (53)	150 (53)
Steinvender	-	3 (0,25)	-	-	-	-
Vipe	47 (59)	49 (59)	53 (59)	86 (59)	152 (59)	45 (59)
Myrsnipe	24 (99)	20 (99)	54 (99)	290 (99)	275 (99)	285 (99)
Dvergsnipe	26 (23,2)	100 (23,2)	21 (23,2)	75 (23,2)	35 (23,2)	6 (23,2)
Temmincksnipe	-	-	10 (1,4)	7 (1,4)	-	-
Sandløper	-	-	-	-	-	-
Skogsnipe	1 (0,25)	2 (0,25)	-	-	-	-
Strandsnipe	3 (0,83)	2 (0,83)	2 (0,83)	2 (0,83)	-	-
Grønnstilk	-	-	-	1 (0,01)	-	-
Rødstilk	50 (25,3)	20 (25,3)	5 (25,3)	15 (25,3)	11 (25,3)	1 (25,3)
Sotsnipe	56 (28,3)	65 (28,3)	45 (28,3)	87 (28,3)	48 (28,3)	14 (28,3)
Gluttsnipe	4 (1,9)	6 (1,9)	2 (1,9)	6 (1,9)	1 (1,9)	-
Lappspove	-	-	2 (0,5)	-	-	-
Storspove	4 (2,7)	5 (2,7)	16 (2,7)	4 (2,7)	-	-
Småspove	1 (0,01)	-	-	-	-	-
Dobbeltbekkasin	-	-	-	-	-	1 (0,58)
Enkeltbekkasin	21 (23)	28 (23)	22 (23)	30 (23)	24 (23)	30 (23)
Kvartbekkasin	-	-	-	-	-	3 (0,91)
Brushane	200 (71,8)	100 (71,8)	40 (71,8)	150 (71,8)	130 (71,8)	150 (71,8)
Polarsnipe	-	-	-	1 (0,01)	-	-
Svømmesnipe	-	2 (0,25)	1 (0,25)	-	-	-
Tjeld	-	-	-	-	-	-
Sandlo	1 (29,3)	6 (29,3)	-	6 (29,3)	-	-
Tundralo	1 (0,5)	2 (0,5)	2 (0,5)	1 (0,5)	-	-
Heilo	150 (53)	100 (53)	45 (53)	76 (53)	10 (53)	-
Steinvender	-	-	-	-	-	-

Tabell 13 fortsetter

Art/dato	19.9	24.9	29.9	4.10	26.10	05.11
Vipe	142 (59)	70 (59)	24 (59)	20 (59)	3 (59)	12 (59)
Myrsnipe	120 (99)	330 (99)	285 (99)	120 (99)	43 (99)	32 (99)
Dvergsnipe	4 (23,2)	4 (23,2)	6 (23,2)	1 (23,2)	-	-
Temmincksnipe	-	-	-	-	-	-
Sandløper	-	-	-	2 (0,2)	-	-
Skogsnipe	-	-	-	-	-	-
Strandsnipe	-	1 (0,83)	-	-	-	-
Grønnstilk	-	-	-	-	-	-
Rødstilk	1 (25,3)	18 (25,3)	26 (25,3)	40 (25,3)	60 (25,3)	44 (25,3)
Sotsnipe	5 (28,3)	8 (28,3)	9 (28,3)	2 (28,3)	-	-
Gluttsnipe	-	1 (1,9)	-	1 (1,9)	1 (1,9)	1 (1,9)
Lappspove	2 (0,5)	2 (0,5)	-	-	-	-
Storspove	-	2 (2,7)	-	-	-	1 (2,7)
Småspove	-	-	-	-	-	-
Dobbeltbekkasin	1 (0,58)	2 (0,58)	-	2 (0,58)	1 (0,58)	-
Enkeltbekkasin	15 (23)	40 (23)	15 (23)	20 (23)	25 (23)	5 (23)
Kvartbekkasin	2 (0,91)	3 (0,91)	-	1 (0,91)	1 (0,91)	1 (0,91)
Brushane	60 (71,8)	25 (71,8)	-	5 (71,8)	1 (71,8)	-
Polarsnipe	-	-	-	-	-	-
Svømmesnipe	-	-	-	-	-	-

3.6 Bestandsendringer

I tabellen nedenfor er bestandsdata for høsten (Gjerde 1975) sammenlignet med årets høst-kartlegging. Status på den norske rødlista for 2021: CR=kritisk truet, EN=sterkt truet, VU=sårbar, NT=nær truet. Endring: +=økning, 0=stabil, -=svak nedgang, --=klar nedgang, ---=sterk nedgang og X=forsvunnet.

Tabell 14 – Bestandsendringer fra 1975 - 2024

Art	Status	1974 (gj. snitt)	2024 (gj. snitt)	Endring
Sangsvane		12,5	29,6	+
Kortnebbgås		0,2	1,1	+

Tabell 14 fortsetter

Art	Status	1974 (gj. snitt)	2024 (gj. snitt)	Endring
Grågås		16	42	+
Kanadagås		0	68	+
Gravand		1,75	0,01	--
Stokkand		133	120	-
Snadderand	NT	0	0,2	+
Stjertand	VU	1,2	1,4	0
Skjeand	VU	0	0,25	+
Brunnakke		160	70,4	-
Krikkand		87	48,3	-
Bergand	EN	3,4	3,3	0
Toppand		2,25	39,4	+
Kvinand		4,75	79,2	+
Havelle	NT	0	0,25	+
Svartand	VU	0	0,01	+
Ærfugl	VU	4,3	0	X
Siland		6	2,1	-
Horndykker	VU	0,25	0	X
Dvergdykker	EN	0	0,01	+
Storskarv	NT	0	1,25	+
Gråhegre		8,6	2,2	-
Trane		0	13,6	+
Vaktel	VU	0	0,3	+
Tyvjo	VU	0,25	0	X
Hettemåke	CR	29,3	2,75	--
Fiskemåke	VU	61	9,75	--

Tabell 14 fortsetter

Gråmåke	VU	108	16,8	---
Svartbak		15,2	2,2	---
Sildemåke		0,7	2,26	+
Tjeld	NT	9,8	0,3	---
Sandlo		29,3	3,2	--
Tundralo	VU	0,5	0	X
Heilo	NT	53	3,2	--
Vipe	CR	59	0,92	---
Steinvender	NT	0,25	0,01	-
Myrsnipe		99	7,75	--
Tundrasnipe		0	0,25	+
Dvergsnipe		23,2	0	X
Temmincksnipe		1,4	0	X
Sandløper	VU	0,2	0	X
Grønnstilk		0,01	0,25	+
Skogsnipe		0,25	0,25	0
Strandsnipe		0,83	0	X
Rødstilk	NT	25,3	1,25	--
Sotsnipe		28,3	0,2	---
Gluttsnipe		1,9	3,25	+
Lappspove		0,5	3	+
Storspove	EN	2,7	1,3	-
Småspove	NT	0,01	0	X
Dobbeltbekkasin	NT	0,58	0	X
Enkeltbekkasin		23	11	-
Kvartbekkasin		0,91	0,01	--

Tabell 14 fortsetter

Brushane	VU	71,8	19,3	--
Polarsnipe	VU	0,01	0	X
Svømmesnipe	NT	0,25	0	X
Andefugler (antall arter)		14	18	+
Måkefugler (antall arter)		6	5	-
Vadefugler inkl. trane, skarv, hegre og vaktel (antall arter)		26	21	-
Sum arter		46	44	-

Data fra tabellen viser følgende tendens:

- Sammenlignet med undersøkelsene til Gjerde (1974) ble følgende fugler ikke observert på høsttrekket 2024: Ærfugl, horndykker, tyvjo, tundralo, temmincksnipe, dvergsnipe, sandløper, strandsnipe, småspove, dobbeltbekkasin, polarsnipe og svømmesnipe.
- Fugler observert høsten 2024 med moderat til klar reduksjon i antallet sammenlignet med 1974: Gravand, stokkand, brunnakke, krikand, siland, gråhegre, hettemåke, fiskemåke, sandlo, heilo, steinvender, myrsnipe, rødstilk, storspove, enkeltbekkasin, kvartbekkasin og brushane.
- Fugler observert høsten 2024 med sterk reduksjon i antallet siden 1974: Gråmåke, svartbak, tjeld, vipe og sotsnipe.
- Fugler observert høsten 2024 med økning i antallet siden 1974: Sangsvane, kortnebbgås, grågås, kanadagås, snadderand, skjeand, toppand, kvinand, havelle, svartand, storskarv, trane, vaktel, sildemåke, tundrasnipe, grønntilk, gluttsnipe og lappspove.
- Fuglearter observert høsten 2024 som ikke ble registrert høsten 1974: Kanadagås, snadderand, havelle, svartand, dvergdykker, storskarv, trane, vaktel og tundrasnipe.

4. DISKUSJON

Kartlegging av hekkfugler i Sandblåst-Gaustadvågen naturreservat, utført i 2023 av Øyvind og Arnstein Gjeldnes viste at antall hekkende fugler i reservatet har gått kraftig tilbake sammenlignet med tilsvarende kartlegging gjort i 1975 og i 2010 (Gjeldnes mfl. 2024). Det var derfor ikke uventet at årets trekkfuglkartlegging også ville vise tilbakegang hos en del arter sammenlignet med Gjerde sine undersøkelser fra 1974 og 1975. Da Artsdatabanken presenterte den nye rødlista i 2021, ble det klart at stadig flere vadefugler gjorde sitt inntog på lista (Artsdatabanken 2021). Sju vadefugler fikk plass på lista, og andre ble flyttet til mer akutte kategorier. Av 28 vadefugler er nå 13 å finne på rødlista. Stadig mer våtmark forsvinner, noe som resulterer i tapte leveområder både i hekketid og langs trekkrutene. Klimaendringer som påvirker hekkesuksess og overlevelse for enkelte vadefugler trekkes også fram som medvirkende årsaker til tilbakegangen (Myklebust 2021). Trekkfugler som trekker ut av landet er også prisgitte de forholda de møter utenfor landets grenser. For at de skal overleve er de avhengige av trygge rasteplasser også langs resten av trekkrutene sine.

Lokale forhold som predatorer, vegetasjonsendringer og endring i saltinnhold ble nevnt som uheldige konsekvenser for hekkende fugler i Sandblåst-Gaustadvågen i fjorårets hekkfuglkartlegging (Gjeldnes mfl. 2024). Dette er forhold som vi mener er viktigere for hekkende fugler enn for rastende fugler på gjennomreise. Under kartleggingsarbeidet var vi vitne til vadere som myrsnipe, turdrasnipe, vipe, brushane og skogsnipe på næringssøk i de store mudderbankene som blir tilgjengelig ved lavvann. Fuglene søkte ivrig næring, og forlot ikke området under våre takseringsøkter, noe som kan tyde på at det var nok mat å finne for fuglene. Når det gjelder predasjon, så utgjør rev og kråke mest skade på egg og unger. Flere år med kartlegging av hekkende vipere i Sandblåstvågen har vist at kråke og spesielt reven forsyner seg av egg og unger (Gjøra 2023).

For 50 år siden påviste Gjerde (1974, 1975) 26 arter vadere. I år var det bare 19 arter å se. I tillegg til at flere arter ikke ble sett, var antall individ kraftig redusert. På vårtrekket var det stort sett små grupper på 1-3 individer å se i Sandblåstvågen. Unntaket var en flokk med 17 heilo sett den 27. april, 12 vipere sett den 10. mai og 10 svarthalespover sett den 29. mai. Sistnevnte art, som er kritisk truet på den norske rødlista for 2021, ble observert i halvparten av takseringsdagene nå i vår. At en så sjelden vader ble sett i større antall sammenlignet med våren 1975, overrasket oss noe. Selv om det, ifølge www.artsobservasjoner.no, ble sett mer enn dobbelt så mange svarthalespover på Giske i vår, er det ingen tvil om at Sandblåstvågen er viktig som rasteplass for denne vaderen. Ser vi på antall heilo og vipere sett i vår, er dette lave tall sammenlignet med våren 1975, da det ved en anledning ble sett 61 heilo og 74 vipere.

På høst-trekket ble forskjellene mellom 1974 og 2024 enda større. Riktignok fikk vi den 12. august sett en flokk på 100 brushaner ved Gaustadvågen. Dette er likevel bare halvparten av maksimumsantall brushaner fra august 1974. Høsten 1974 opptrådte det over flere uker hundretalls vipere, sandlo, myrsnipere og dvergsnipere i reservatet (Gjerde 1974). Tabell 9 viser at det i år bare var små vaderflokker, der høyeste antall var en flokk på 22 myrsnipere. Vipere og rødstilk opptrådte bare enkeltvis eller i små flokker. En art som ser ut til å ha greid å

oppretholde en brukbar bestand er enkeltbekkasin. Gjennomsnittspopulasjonen ble i høst anslått til 11. Selv om dette er en halvering fra 1974, har denne arten holdt seg relativt sett bra sammenlignet med andre vadere. Bare en ny vader-art var å se på høsttrekket i år sammenlignet med 1974. En flokk med tre tundrasniper ble sett den 22. august. Vaderarter som derimot ikke ble sett i 2024 var polarsnipe, svømmesnipe, dobbeltbekkasin, småspove, sandløper, temmincksnipe, dvergsnipe og tundralo. Noen av disse artene kan nok ha rastet i 2024, da de har blitt sett andre år i nyere tid, men de må i så fall ha vært sjeldne og med uregelmessig forekomst.

Når det gjelder måkefugler, så er det bare sildemåke og svartbak som ikke er på rødlista. Spesielt vanskelig er det for hettemåken som nå er kritisk trua. Hettemåken var sammen med fiskemåke og gråmåke den måkearten som var vanligst å se på årets høsttakseringer. Dette kan tyde på at Sandblåstvågen som rasteplass er viktig for denne arten som ikke lenger er hekkefugl i vårt fylke.

Våren 1975 ble det rapportert om tre observasjoner av polarmåke i reservatet. Om dette var samme individ eller ulike fugler er vanskelig å si. Polarmåke ble ikke sett våren 2024. De fem andre måkeartene ble observert både i år og for 50 år siden, men antall individer er dramatisk redusert. I år var det sjelden å se store flokker av noen måkearter. Små flokker på ca. 10-20 individer kunne raste i Sandblåstvågen. På 70-tallet var det ved flere anledninger observert flokker på mer enn 100 individer. Disse flokkene bestod både av fiskemåke og gråmåke. Den største flokken ble registrert i slutten av oktober 1974, da ca. 1000 gråmåker besøkte reservatet. Til sammenligning bestod årets største gråmåkeflokk bare av 90 individer.

Sammenlignet med vadefugl og måker, har andefugler hatt en mer positiv utvikling siden 1974. Noen arter har faktisk økt i antall i løpet av de siste 50-åra. Disse endringene kunne vi se både vår og høst. Vi merket oss også at tallet på de ulike artene var ganske stabilt fra uke til uke. Det kan tyde på at vannkvaliteten i Gaustadvågen er godt egna for rastende andefugler. Totalt registrerte vi 19 ulike arter andefugler i 2024. I 1974 og 1975 ble det sett 14 ulike arter. Nye arter som vi registrerte i år er kanadagås, knekkand, snadderand, havelle, svartand og laksand. Eneste andefugl som vi ikke registrerte sammenlignet med 1974, var ærfugl.

Avslutningsvis må det presiseres at årets data er basert på ett besøk per uke, noe som kan føre til at vi mistet en del fugler. Dette gjelder arter som raster i kortere perioder, fra en til to dager før de flyr videre. Disse kan bli oversett når kartleggingen blir gjennomført ukentlig og ikke daglig som ble gjort i 1974 og 1975. For å motvirke disse svingningene ble det regnet ut gjennomsnittsverdier for hver periode.

5. TAKK

Det rettes en stor takk til Statsforvalteren i Møre og Romsdal v/Solveig Silset Berg som har finansiert prosjektet. I tillegg takkes Arnstein og Øyvind Gjeldnes som har vært med på å utføre feltarbeidet gjennom hele prosjektperioden som varte fra april til november. Til slutt en takk til styremedlem med hovedansvar for prosjekt i BirdLife Møre og Romsdal, Geir Gaarder, som har vært bindeleddet opp mot Statsforvaltaren i Møre og Romsdal.

Enkeltebekkasin, en vader som ennå er vanlig å se i Sandblåstvágen store deler av året. Foto Ola Ragnar Gjóra

6. REFERANSER

Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>

Artsobservasjoner 2024. Rapportssystem for arter. Tilgjengelig fra: www.artsobservasjoner.no
Nedlastet 17.11.2024.

Gjeldnes, Ø., Gjeldnes, A. & Gaarder, G. 2024. Fugletaksering i Sandblåst-/Gaustadvågen naturreservat. Resultater av inventeringer i 2023. BirdLife Møre og Romsdal, rapport 2024-3. 30 s. ISBN 978-82-93893-12-7

Gjerde, Ø. 1974. Kartlegging av Gaustad- og Sandblostvågen høsten 1974. 49 s.

Gjerde, Ø. 1975. Kartlegging av Gaustad- og Sandblostvågen våren 1975. 65 s.

Gjøra, O. R. 2023. Vipe i kulturlandskapet. Ei kartlegging i fem kommuner i Møre og Romsdal i 2023. BirdLife Møre og Romsdal, rapport nr. 2-2023. 14 s.

Myklebust M. 2021. Ny rødliste viser at vadefugler sliter.

<https://www.birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=2894>